D·N
1/12 1955

Olustiga moralister

244 människor från 28 folk har på 10 veckor besökt 18 länder i 4 kontinenter och varit gäster hos 11 regeringar — det är en av många liknande uppgifter i de moraliska upprustarnas (MRA:) senaste stora segerbulletin, utfärdad av Peter Howard i skriften "An idea to win the world". Tonen och siffrorna i dessa rapporter, under årtionden publicerade av Oxfordrörelsen och dess avläggare MRA, imponerar på vissa grupper. Här är det tydligen fråga om en lika väldig som respektabel röreise, säger man sig, och det är både korrekt och lovvärt att vara med. Andra, mera gråtna, blir tvärtom obehagligt berörda; det hela verkar för mycket reklam för en ny tvål eller ett nytt bilmärke. Men, svarar de välvilligt skeptiska, syftet är gott, och därför bör vi ursäkta de något grova metoderna, den tidvis alltför glada skryttet, suggestionstekniken. För att nå massverkan behövs sådana faktorer; en Jesus från Nazaret skulle i våra dagar inte bli observerad utan stöd av radio, alsång, megafoner och ett lysande följe av furstar, ministrar och representanter för folkrörelser. Låt oss därför med mildhet kritisera överdrifterna och välsigna det goda uppsåtet.

Nej, den positionen är billigt undvikande. Den rörelse som under några dagar prunkat i Stockholm och nu flaxar vidare för att nästa år kunna tala om än flera "erövrade" länder, om än flera vänliga regeringar är nothjudande just utifrån de moraliska åsikter den själv förklarar sig förfäkta. Tanklöshet, högfärd, lögn och förljugenhet utmärker den.

Är då inte dessa människor ärliga och välmenande, är inte deras paroller förträffliga? Jo, på sätt och vis. Bedragare som vill skoja folk för att vinna fördelar i pengar och makt är de sällerligen inte. Men ärlighet och välmening, vunna utan reflexion, självprövning eller klarhetsvilja, är inte mycket värda. De urgamla paronlerna om hederlighet, hjälpsamhet, upprättighet och förstående är inte bara värdelösa utan farliga om de blir medel att övertyga, avvisa, låtsleka med problemen, om de bara blir vingar för flykten från verklighelten. "Det är en ren humbug att göra utfästelser om en förändrad värld genom enskilda människors omvändelse, bikt och syndabekännelse. Att sätta att hopp till ett lyckasalighetstillstånd, grundat på enskilda människors omvändelse, är en ren förfalskning av historiens naturliga förlopp. Det gäller att skapa ett motstånd mot det onda av en helt annan och mera realistisk art än de glada och glatta förhoppningarnas. Det finns en optimism som är en bart av ondo, och det är den som går problemen och kardinalfrågorna förbi och som undviker svårigheterna genom att icke låtsas om dem."

Dessa ord skrevs av Torsten Fogelqvist om Oxfordrörelsen, de är lika tillämpliga på fortsättningen MRA. Talet om att världen blir bra om vi bara är snälla hör till konservatismens kända illusionistgrepp; frågor om praktiska åtgärder och reformer blir betydelselösa om man på detta sätt förskotterar paradiset (det innu äldre greppet var att förklara människornas jordiska villkor likgiltiga, eftersom himmeln eller helvetet väntade). En stor del av MRA:s propaganda presenterar dessa föreställningar, nedbantade till det i det närmaste meningslösa. Hör på Buchmans stora budskap: "Genom tekniknens under kan vi tala i radio till miljoner. Genom Andens under kan Gud tala till var och en." När människan lyssnar talar Gud. När människan lyder handlar Gud. Detta är den revolution som skall göra slut på alla revolutioner genom att förvandla den mänskliga naturen och nyskapa individer och folk' osv. osv. Eller läs skådespelen "Frihet" och "Den försvinnande ön", ädda och knastrande tankefomma, med prat om en konflikt som bliggs genom att MRA gör alla goda och eniga. T. ex. i det åtstnämnda aktstycket:

> Vi driver bort hot och hopplöshet
> och hälsar friskhet bora
> Så regering och folk kan
> löningen bringa
> Så nära inpå
> Så nära dig
> Det kommer normalt och
> naturligt att ske med dig

Närmare det rena "blah, blah" än dessa programskrifter kan man knappast komma.

Men förljugenheten glider nästan omärkligt över i den rena, klara lögnen. Man förskotterar paradiset genom att förklara att det redan (på vissa håll) har uppnåtts genom MRA:s insatser. Då Buchman människor som rörelsen skickar att uppvakta. De professionellt religiösa är glada över ett stöd, hur bräckligt det än är, i dessa onda tider. Kungar och ministrar vinner genom att vara tillmötesgående en viss publicitet, i betänkliga fall kanske rent av en smula gott samvete. Garanter i mera anspråkslös ställning blir genom MRA kalade betydande och framstående; kammarherre Dickson lär i denna mening vara MRA:s berömd. Personer med tvivelaktigt anseende får utan besvär genom att uppmuntra MRA att inför världen reklamerat moraliskt alibi. Förre nazisten Oberfohler, Chiang Kai-shek och Nasser hör till de mest entusiastiska intygsgivarna. Enligt Chiang Kai-shek är MRA:s besök "den bästa utländska hjälp som Kina har erhållit"; Nasser har mellan de välsinnade utfallen mot Israel fått tid att deklarera att MRA:s "principer och mål är högt skattade i Egypten". Det är med strängningar görs för att återställa moralens värden, social rättvisa, mänsklig värdighet och frihet". Rörelsen är inte sparsmakande; även en medlem av Mau Mau, den despererade och massmördare, redovisas i rapporterna på grund av sin villighet att kämpa för MRA.

Denne enkle mans vittnesbörd bör emellertid inte undanskymma det välkända faktum att man främst vänder sig till folk med hög social ställning; anobleriet är rörelsens livsluft. Att Oxfordrörelsen undvek att ta avstånd från nazismen sammanhänger med detta; denna hållning gjorde ett ombyte av namn förståeligt. När det gäller kommunismen finns inte dessa hänsyn, och MRA reklamerar ofta som ett bälverk mot den kommunistiska faran. Det är ett sällskap man skäms för i stråden mot den röda nazismen.

Besynnerlig kris

Med ett förstrött intresse har man ute i världen under veckor följt rapporterna från Paris om ministären Faures alltmer kanstötta tillvaro. Gång på gång har ett röstningsmeddelag med följande ministerkris ansetts oundvikligt, men varje gång har den lämpopulära regeringen i det avgörande ögonblicket trots allt fått en knapp majoritet — ända fram till tisdag kvill. Då störtades äntligen regeringen med 313 röster mot 312, dvs. med a k. konstitutionell majoritet, vilket innebär att röst att hilften av nationalförsamlingens samtanlagt 623 medlemmar röstade mot Faure.

Det paradoxala är nu att denna majoritet just på grund av sin storlek innebär ett bakslag för oppositionen. När kriser började för några veckor sedan berodde det främst på att Faure ville upplösa nationalförsamlingen och utlysa nyval snarast möjligt. Oppositionen — eller rättare sagt starka element inom oppositionen — krävde uppskov med valen till våren och dessutom en ny valordning. Resultatet blev en serie av förslag om nya valsystem, vilka godkändes av nationalförsamlingen, men ändrades av senaten, varefter de återremitterandes till församlingen, där de ändrades åt nytt, för att så i sitt nya skick behandlas av senaten, som vidtog nya justeringar och skickade den nya texten till församlingen, som reviderade och återremitterade etc. "Skottspolesystemet" väckte småningom allmänt åtlöje, men någon ny valordning har inte kommit till stånd.

Enligt författningen gäller emellertid att om under en period av 18 månader två regeringar störtas av nationalförsamlingen med k konstitutionell majoritet", har regeringen rätt att upplösa parlamenet och utlysa nyval. Den 5 februari störtades också Mendès-France — vid detta laget Faures döda-fiende — med 319 röster mot 217, dvs. med konstitutionell majoritet. Resultatet blir att Faure nu tack vare oppositionens styrka fått förfatningsenlig möjlighet att upplösa parlamentet — dvs. att genomföra sitt ursprungliga program. Enligt vad som meddelades på onsdagskvällen blir det också nyval, sannolikt den 8 januari nästa år. Detta betyder att det franska parlamentet har upplöts av regeringen för första gången sedan 1877 — under hela tredje republiken var upplösningsmaskineriet däkrediterat sedan president Mac-Mahon hade tillgripit det som ett led i sina monarkistiska strävanden.

Under den tid som förflutit sedan Faure ursprungligen begärde nyval har han emellertid förlorat ledningen för det radikala partiet till Mendès-France. Därav följer att medan Faure tidigare var för omedelbara nyval, är han nu snarast mot en sådan utveckling — det var en konservativ orienterad majoritet inom regeringen som förmådde en tveksam konselvpresident att samtycka till nationalförsamlingens upplösning. I ännu högre grad motsätter sig Mendès-France nyval, baserade på den gamla ordningen med stora valkretsar och gynnade av koalitioner — ett system som hindrar en av honom eftersträvad radikal renässans. Nationalförsamlingens majoritet är över huvud taget föga tillfälad av tanken på upplösning och nyval, och på onsdagskvällen haglade protesterna. Meningen var att fälla Faure, men inte att i fallet utmsita regeringen med utomordentliga fullmakter.

I det avgörande ögonblicket räknade oppositionen fel; antalet nejröster blev större än kalkylerat. Det kan sägas att det snarast är ett misstag som ligger bakom det faktum att franska nationalförsamlingen nu har upplösts och att nyval har utlysts till någon av de första dagarna nästa år.

Stympad rättvisa för tredje gången

"En tämligen banal kristidshistoria", det var Morgon-Tidningen överlägsna karaktäristik av Läfaco-affären omedelbart före avgörandet i riksdagen. Men, vore det hela så ointressant, så innerligen likgiltigt från rätts- och billighetssynpunkt, så skulle denna fråga aldrig ha tilldragit sig så stor uppmärksamhet och framkallat så stark reaktion bland erkänt rättänningt folk inom olika partier. Det går att peka på den ena efter den andra av kritikerna i gårdagens debatt; tag exempelvis Carl Lindberg, av alla betraktad som ett föredöme av folkrepresentant genom sin personliga oavhängighet, sitt klara, kritiska förstånd och sitt varma hjärta. Tanken att han och de som underskrivit hans motion vägleta av andra motiv än de öppet angivna, uppbådats av "skumma krafter" med syfte att "komma åt regeringen och nyregeringarna" kanske, som uttrycken föll i andra kammaren — den tanken måste vara främmande för alla som känner dessa män. Kraven på återbäring av den retroaktiva varuskatten reducerades till att — men maximiersen kunde inte rubbas. Det blev en godtycklig "avkortad rättvisa", alltså vägrad rättvisa, för tredje gången.

Man lade märke till att försvararna av denna sälsiga verk förkärlek uppehöll sig vid allehanda utanverk, vid den mångomtalade filmen, vid enstaka tillspetsade uttalanden, vid en förment obindig lust inom vissa kretsar att nedsätta regeringens och skattemyndigheternas anseende. Väsete man inte bättre kunde man tro att här upptäckts en sammansvärjning mot statens mest förtjänta män, en hänsynslös kampanj utan något som helst rättsligt underlag. Men varför har då regeringen på sin tid tillerkänt Läfaco-företaget gottgörelse? Den hade goda skäl till det beslutet — felet var bara att den stannade på halva vägen och nöjde sig med mindre ersättning än de anförda billighetsskälen utpekade som rimliga med hänsyn till att kristidsförordningen var ett hastverk med så svårtolkade bestämmelser att även myndigheterna har mäst erkänna sin tveksamhet om innebörden.

Regeringen slängde ut många tiotal tusen för att det skulle bli tyst om den retroaktiva skatten. Den trodde att det skulle räcka. Men Läfaco-chefen var inte av den sorten som låter köpa bort sig på det sättet — av rädsla för repressalier. Det blir inte ens tyst efter riksdagens trefaldiga avslag på rättvisekraven.

PRESSGRANNAR

Det är en god nyhet att de norska atomforskarna ämnar skaga fastare former för sitt samarbete. Vid en konferens i Stockholm på måndagen tillsattes en kommitté som skall utarbeta förslag i frågan; norrmännen kommer också att ta del i förberedelserna. Planerna gäller i första hand samarbetet inom den teoretiska fysiken, där professor Bohrs institut i Köpenhamn bildar den naturliga utgångspunkten för ett samnordiskt projekt. Man kan också tänka sig andra arbetsformer. Den tekniska fysiken är inte så lokalbunden, eftersom den i regel kan nöja sig med rätt blygsam utrustning med instrument och arbetsmaterial. Forskarmiljön betyder emellertid mycket. Kommer Köpenhamn även i framtiden att erbjuda särskilt gynnsamma villkor?

Flera händelser under året har medfört en högkonjunktur för mellanfolkligt samarbete inom atomteknikens icke-militära sektor. Handelstidningen (fp) erinrar om den inom Förenta nationerna dryftade projektet om ett internationellt organ för atomkraften. Vidare har kärnforskningen fått en europeisk station i Genève (CERN, tills vidare i Köpenhamn). Långtgående planer dryftas inom en mindre grupp av stater, nämligen de sex till kol- och stålunionen anslutna länderna:

Projektet, som fått smeknamnet Euratom, innefattar bland annat framställning av atomkraft utan och torde sålta till ett monopol på atomindustrins materialförsörjning. Den belgiske politikern Henri Spaak är en av de viktigaste anhängarna. Intresset synes vara störst inom Benelux-länderna, medan tveksamhet yppats från tyskt håll.

Hela saken befinner sig på ett förberedande stadium, men 3 atomåldern rider tiden snabbt. En konflikt mellan kommunistexpropiatör och brittiska synpunkter förefaller inte utesluten. Det hittillsvarande europeiska samarbetet har uppvisat många brytningar av detta slag, särvid de skandinaviska staterna tagit ut kursen efter John Bulls recksäkert. Borde inte de inmutade makterna denna gång på att tidigt stadium söka påverka utgången för att få till stånd en för alla godtagbar lösning?

Vi hannade utanför kol- och stålunionen. En liknande begränsning av samarbetet om atomkraften synes föga lockande, tycker den citerade tidningen. Det gäller ett område där skulle räcka. Men Läfaco-chefen var inte av den sorten som låter köpa bort sig på det sättet — av rädsla för repressalier. Det blir inte ens tyst efter riksdagens trefaldiga avslag på rättvisekraven.

Ekmans förkättrade "hoppande parlamentarism" kommer att återuppstå i jordbrukspolitiken, menar Bohuslänlingen (fp), men förvirrad därhän att medan excellensen med tummen regerade genom att i den ena frågan stödja sig på de folkrikaste i kombination med partierna till höger och i den andra på de folkfrämmande i kombination med partiet till vänster, så blir det betsäfärde det framtida, prisnystemet för jordbruksprodukter ett motsvarande tillvägagångssätt för olika delar av en och samma proposition:

Dit har alltså nu den koalition lyckats nå fram, vilken enligt hr Ekmans förmån och hans allierades skulle bli den fasta klippan i vår politiska tillvaro, den säkra grunden för regeringspartiernas patenterade strävan att bedraga gröa lycksalighetsöken. Det är med konsekvent reformpolitik utan motstycke, garanterad gentemot alla misslotten som en arvtavam regering eljest skulle kunna råka ut för genom en kverulantiak och partitaktisk oppositions skumma manövrer.

Några av de viktigaste avsnitten i det Norrupska prämetodsförslaget samlar de regerande socialdemokraterna tillsammans med högern och folkpartiet gentemot det övervägande flertalet av det medregerande bondeförbundet, i andra stycken ser det ut att bli andra kombinationer:

I sockerfrågan ger det sig om uppdelningen för exakt likadan som den, varit i utskottet: högern, bondeförbundarna och folkpartietarna mot socialdemokraterna... Beträffande för situationen är de vitt skilda uttalanden som på olika håll i pressen särskilt i fråga om spiritusingen inom bondeförbundet.

När det sedan för mars se vad som kommer därefter. Även om den kommande enhetsskolan inte löser alla frågor — man har under dessa fem år hunnit bort från de alltre välkommande tonfallen, övergått till mera realistiska värderingar — så ble man dock ha den tromma ömkningen att enhetsskolan måtte bli bättre än vad vederskarna förmodat, helst så god som optimisterna hoppas. Det är också glaudia viktigt att den verkligen får tillfälle att bjuda flexibyglemas ungdom alla de skolmöjligheter som hittills legat bättre till för tätorterna.

SOS från norrman
På grund med läcka

Norska motorfartyget "Sagvang" på ca 450 dw.-ton kommunbrunde i Stavanger sinda på onsdagseftermiddagen ut SOS-signaler efter att ha gått på grund och blivit läck vid södra Gullängsgrundet nedlan Oxelösund och Norrköping.

Oxelösunds hamnbogserbåt "Simson" och ett antal fiskebåtar är på platsen och någon fara för besättningen anses inte förelägga.

"Sagvang" var på väg från Västerås till Odda i Norge med last av sinkmalm. (TT, Oxelösund.)

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
För riksabonnent: 22 40 20
Telegramadress: Dagsnyheter
Postgir 1.314 (för annonser), nummer 7 857 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Tryckfrias ansvaret kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Rudman
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Birger Nordberg
PRENUMERATIONSPRIS I A — Stockholmsupplagan
Inre-Sthlms övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 6:75 6:25
Kvartal ..... kr. 19:75 18:25
Halvår ..... kr. 39:— 36:—
Helår ..... kr. 78:— 72:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1955 tillhandahålles på begäran.
Från starten nr 20637
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1955

"Alkoholism kräver ändrad sjukkasselag"

Arbetsutskottet för nordiska rådet inom alkoholiströrelsen i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige har efter mötet i Kopenhamn i söndags beslutat hemställa till de fem ländernas regeringar om såväl moralisk som ekonomisk hjälp till det av alkoholiströrelserna igångsatta sociala och humanitära hjälparbetet.

Då läkarvetenskapen nu placerar alkoholismen som en sjukdig och hormonbetämd kroppslig sjuklom hemställes att det göres sådana ändringar i sjukkasse- och invaliditetslagarna att alkoholismen behandlas på samma grunder som andra sjukdomar.

Riksdagssammanträden

Torsdagen den 1 december 1955
Urtikeutsk. kl. 13.30
Statsutsk. 2:a avd. kl. 14.00
2:a Lagutsk. kl. 10.00

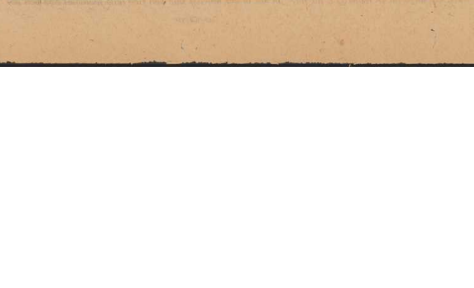

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.